

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 4342/2025
11.06.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца-противтуженог АА из ... , против тужене-противтужиље ББ из ... , чији је пуномоћник Лазар Гутеша, адвокат из ..., ради измене одлуке о одржавању личних односа по тужби и делимичног лишења родитељског права по противтужби, одлучујући о ревизији тужене-противтужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 695/24 од 04.12.2024. године, у седници одржаној 11.06.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене-противтужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 695/24 од 04.12.2024. године у делу којим је потврђена пресуда Основног суда у Вршцу П2 365/23 од 23.09.2024. године којом је одбијен противтужбени захтев тужене-противтужиље (став други изреке).

Образложење

Пресудом Основног суда у Вршцу П2 365/23 од 23.09.2024. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца-противтуженог (у даљем тексту: тужилац) и промењена је пресуда Основног суда у Вршцу П2 29/23 од 06.04.2023. године у ставу четвртом изреке у делу начина одржавања личних односа тужиоца као оца са малолетном децом, тако што је уређен начин одржавања контакта малолетних ВВ и ГГ (грешком написано ГГ1) и тужиоца на тај начин што ће малолетна деца боравити код тужиоца сваког првог и трећег викенда у месецу и то од петка у 17 часова до недеље у 20 часова, један радни дан у току недеље од 17 до 20 часова, а све у складу са школским обавезама малолетне деце, тако што ће отац преузимати малолетну децу испред мајчине куће и на исто место децу враћати у одређено време, као и 30 дана за време трајања летњег распуста и 10 дана за време трајања зимског распуста у континуитету, на дан очевог рођендана и на дан очеве крсне славе, на начин што ће отац преузимати децу испред мајчине куће и на исто место враћати децу у одређено време, дан Нове године, дане верских празника и дане рођендана малолетна деца ће проводити са родитељима на начин што ће током 2024. године наведене дане проводити са мајком ББ, а затим 2025. године са оцем АА и надаље сваке наредне године наизменично, почев од дана правноснажности пресуде па надаље док се

родитељи другачије не договоре или док се не донесе другачија судска одлука. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован противтужбени захтев којим је тужена-противтужилац (у даљем тексту: тужена) тражила да се тужилац делимично лиши родитељског права у делу који се односи на одлучивање о промени пребивалишта малолетне деце ВВ и ГГ, те да се то право искључиво повери мајци ББ. Ставом трећим изреке, одбијен је предлог тужене за одређивање привремене мере од 12.02.2024. године да се тужилац делимично лиши родитељског права према малолетним ВВ и ГГ у погледу права да одлучује о давању дозвоље за путовање деце у иностранство за одређени период. Ставом четвртим изреке, одређено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 695/24 од 04.12.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права, побијајући је у делу којим је потврђена првостепена пресуда у делу одлуке којом је одбијен њен противтужбени захтев да се тужилац делимично лиши родитељског права у делу одлучивања о промени пребивалишта малолетне деце (став други изреке).

Врховни суд је испитао правноснажну пресуду у побијаном делу на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23, у даљем тексту: ЗПП), у вези са чланом 202. Породичног закона („Службени гласник РС“, бр. 18/2005... 6/2015) и нашао да је ревизија неоснована.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су биле у ванбрачној заједници од 2016. године до априла 2021. године када је њихова заједница живота престала због поремећаја односа. Из те ванбрачне заједнице парничне странке имају двоје малолетне деце, ВВ рођену 2016. године и ГГ рођену 2018. године. Из ванбрачне заједнице са ДД тужена има и малолетну ћерку ЂЂ рођену 2014. године. Пресудом Основног суда у Вршцу П2 29/23 од 06.04.2023. године одређено је да ће родитељско право над малолетним ћеркама ВВ и ГГ самостално вршити мајка ББ, утврђено је да је пребивалиште малолетних ћерки на адреси пребивалишта мајке и обавезан је отац овде тужилац АА да на име свог доприноса за издржавање малолетних ћерки плаћа месечно укупан износ од 15.000,00 динара и то за малолетну ВВ износ од 8.000,00 динара и за малолетну ГГ износ од 7.000,00 динара. Одређено да ће се одржавање личних односа између оца и ћерки одвијати на основу усменог споразума са мајком. ВВ и ГГ које заступа мајка ББ су поднеле Основном суду у Панчеву 25.09.2023. године као извршни повериоци предлог за извршење против тужиоца као извршног дужника због неизмирења обавезе плаћања доприноса за издржавање (према пресуди Основног суда у Вршцу П2 29/23 од 06.04.2023. године), након чега је Основни суд у Панчеву решењем ИИ 2080/23 од 29.09.2023. године одредио предложено извршење. Тужена живи у породичној кући са малолетном децом, а повремено са њима борави у ... где је засновала нову ванбрачну заједницу и жели да се са децом пресели тамо. Приликом борава у ..., тужена са децом борави код свог ванбрачног партнера који има решено стамбено питање, остварује редовне месечне приходе, помаже туженој и њеној деци приликом борава у ... и дао је изјаву којом даје сагласност да тужилац са децом може да станује код њега у ... , као и да их материјално помаже, која је оверена код јавног бележника 22.04.2024. године. Тужилац је дао сагласност да деца са мајком могу да путују у ... код родбине у периоду од 14.04.2023. до 14.04.2026. године, која сагласност је такође оверена код јавног бележника 10.04.2023. године, али је тужилац у току

поступка негирао да је потписао ову сагласност, те да је исту дао само на период од три месеца, а не три године. Тужилац је незапослен и налази се на евиденцији Националне службе за запошљавање. Издржава се препродајом робе по вашарима и манифестацијама. Живи у породичној кући са малолетним сином из прве ванбрачне заједнице. Тужилац је био насилан према туженој током 2019. године, што је и сам потврдио. Виђа децу једном месечно када их тужена доведе на пар дана код њега. Према мишљењу Центра за социјални рад Града Панчева, тужилац поседује родитељске капацитете за редовне контакте са малолетном децом и у његовом понашању нису уочени елементи који би указивали на евентуално злостављање или занемаривање деце. Уочава се позитивна мотивација за редовно одржавање личног контакта са малолетним ћеркама. Мишљење Центра за социјални рад је да није у најбољем интересу малолетне деце да се отац делимично лиши родитељског права.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредби члана 6. став 1 и 61. став 1. Породичног закона изменио претходну судску одлуку о одржавању личних односа тужиоца и малолетне деце у погледу термина виђања, полазећи од датог мишљења надлежног органа старатељства да постоји позитивна мотивација оца за редовно одржавање личног контакта са малолетним ћеркама. Одлучујући о противтужбеном захтеву тужене да се тужилац делимично лиши родитељског права у погледу одлучивања о промени пребивалишта малолетне деце (и давања сагласности за путовање малолетне деце са мајком у иностранство), првостепени суд је заузео становиште да у понашању тужиоца нису уочени елементи који би указивали на евентуално злостављање или занемаривање малолетне деце и да самим тим нису испуњени услови из члана 82. Породичног закона за његово делимично лишење родитељског права, па нема ни услова за одређивање привремене мере предложене од стране тужене.

Другостепени суд је прихватио све разлоге којима се руководио првостепени суд при одлучивању о тужбеном захтеву тужиоца, противтужбеном захтеву тужене и предлогу тужене за одређивање привремене мере.

Тужена изјављеном ревизијом не побија одлуку суда о измени модела виђања тужиоца и малолетне деце утврђеног претходном судском одлуком, већ само одлуку којом је одбијен њен противтужбени захтев да се тужилац делимично лиши родитељског права у делу који се односи на одлучивање о промени пребивалишта малолетне деце, сматрајући да одлука о промени пребивалишта деце треба да буде право о којем ће одлучивати искључиво она као мајка јер су јој деца поверена на самостално вршење родитељског права, наводећи да тужилац злоупотребљава своја родитељска права, односно да их несавесно врши јер је вршио насиље према њој као партнеру, није редовно плаћао издржавање за децу и пориче дату сагласност за путање деце са њом у иностранство.

По оцени Врховног суда, правноснажна пресуда је у побијаном делу одлуке о противтужбеном захтеву заснована на правилној примени материјалног права.

Чланом 3. став 1. Конвенције о праву детета прописано је да су у свим активностима које се тичу деце од примарног значаја њихови интереси, без обзира на то да ли их спроводе јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела. Ставом 2. истог члана прописано је да се државе чланице обавезују да детету обезбеде такву заштиту и бригу која је неопходна за његову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, законитих старатеља или других појединаца који су правно одговорни за дете и предузимају у том циљу све потребне законодавне и административне мере.

Ова обавеза преузета је и чланом 6. став 1. Породичног закона, којим је прописано да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим

активностима које се тичу детета. Према одредбама члана 7. овог закона, родитељско право припада мајци и оцу заједно, који су равноправни у вршењу тог права и забрањена им је свака злоупотреба родитељског права. Смисао родитељског права је у томе да је родитељско право изведено из дужности родитеља и постоји само у мери која је потребна за заштиту личности, права и интереса детета, како је прописано чланом 67. овог закона. Садржина родитељског права, које се састоји од дужности старања о детету, чувања и подизања, васпитања и образовања, заступања и издржавања детета, као и управљања и располагања његовом имовином, регулисана је члановима од 68. до 74. Породичног закона, а суштина ових дужности и права родитеља је добробит и најбољи интерес детета. Вршење родитељског права регулисано члановима од 75. до 78. овог закона. Према одредби члана 77. став 3. Породичног закона, један родитељ сам врши родитељско право на основу одлуке суда када родитељи не воде заједнички живот, а нису закључили споразум о вршења родитељског права. Међутим, и тада родитељ који не врши родитељско право има право и дужност да издржава дете, да са дететом одржава личне односе и да о питањима која битно утичу на живот детета одлучује заједнички и споразумно са родитељем који врши родитељско право (члан 78. став 3). Питањима која битно утичу на живот детета, у смислу овог закона, сматрају се нарочито: образовање детета, предузимање већих медицинских захтева над дететом, промена пребивалишта детета и располагање имовином детета велике вредности (члан 78. став 4). Ако родитељ злоупотребљава права или грубо занемарује дужности, односно несавесно врши права или дужности из садржине родитељског права, може бити потпуно или делимично лишен родитељског права, под условима предвиђеним чланом 81, односно чланом 82. истог закона. Према одредбама члана 82. Породичног закона, родитељ који несавесно врши права или дужности из садржине родитељског права може бити делимично лишен родитељског права (став 1). Судска одлука о делимичном лишењу родитељског права може лишити родитеља једног или више права и дужности из садржине родитељског права, осим дужности да издржава дете (став 2). Родитељ који врши родитељско право може бити лишен права и дужности на чување, подизање, васпитање, образовање и заступање детета, те на управљање и располагање имовином детета (став 3), док родитељ који не врши родитељско право може бити лишен права на одржавање личних односа са дететом и права да одлучује о питањима која битно утичу на живот детета (став 4). Такође, судском одлуком о делимичном лишењу родитељског права може бити одређена једна или више мера заштите детета од насиља у породици (став 5). Породични закон у члану 270. прописује да је суд, пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу односно лишењу родитељског права, дужан да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима. Одредбом члана 266. став 1. Породичног закона прописано је да је у спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права, суд увек дужан да се руководи најбољим интересом детета.

Најбољи интерес детета је правни стандард који се процењује на основу низа објективних и субјективних околности, а у сваком случају елементи за процену најбољег интереса детета обухватају, између осталог, мишљење детета, очување породичне средине и одржавање односа, али и здравље, брига, заштита и сигурност детета. Интерес малолетног детета је да се између њега и родитеља са којим не живи развије однос љубави, поверења, међусобног уважавања, привржености, поштовања личности и достојанства, па је стога свако дужан да се руководи тим интересом у свим активностима који се тичу детета (члан 6. став 1. Породичног закона).

По оцени Врховног суда, неосновано се ревизијом оспорава правилност примењеног материјалног права у тумачењу и примени правног стандарда најбољег интереса детета. Наиме, најбољи интерес детета којим је суд дужан да се руководи и у спору за лишење родитељског права је правни стандард који чини неколико елемената процене и то узраст и пол детета, његове жеље и осећања с обзиром на узраст и зрелост, те емотивне потребе. Наводе ревизије да је суд погрешно проценио најбољи интерес деце странака при одлучивању да ли отац треба да се лиши неких права из садржине родитељског права Врховни суд не прихвата као основане. Ово из разлога што је, и поред утврђених чињеница да као отац у неком периоду није доприносио издржавању деце по судској одлуци и да су контакти њега и деце били ретки, тужилац актуелно показао мотивацију да чешће виђа децу (због чега је поднео тужбу за измену претходне одлуке суда о начину одржавања личних контаката са децом и тиме иницирао поступак у овој парници) и испуњава своје обавезе у погледу издржавања деце, па је по оцени Врховног суда правилан чињенично-правни закључак нижестепених судова да тужилац тренутно савесно врши права и дужности из садржине родитељског права, да не злоставља нити занемарује децу и да нема законских услова да као родитељ који не врши родитељско право буде лишен права да одлучује о питању промене пребивалишта деце које битно утиче на њихов живот. При одлучивању о делимичном лишењу тужиоца родитељског права, нижестепени судови су пошли и од стручног мишљења надлежног органа старатељства, које не обавезује суд, али доприноси судској процени најбољег интереса деце, а у конкретном случају су судови оценили да је тренутно у најбољем интересу малолетне деце странака да чешће виђају оца и да проводе више времена са њим, што би свакако било нарушено ако би мајка у овом моменту имала право да самостално одлучује о промени пребивалишта деце, односно о њиховом пресељењу у иностранство, без међусобног споразума о томе са тужиоцем.

У конкретном случају, Врховни суд налази да је донета правилна одлука да се отац не лиши права да одлучује о промени пребивалишта малолетне деце, која је у сваком случају подложна измени у случају да се промене околности којима се суд руководи приликом одлучивања.

Са изнетих разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић